

BUĎ
ZMENOU

REALIZOVANÉ
S FINANČNOU
PODPOROU
NITRIANSKEHO
SAMOSPRÁVNEHO
K R A J A

P O T U L K Y
N A Š Í M
O K O L Í M

OBSAH

PÚTNICKÉ MIESTA 2

VODA 12

ZAÚJÍMAVOSTI 5

TURISTICKÉ CIELE 19

PRÍRODA 2

PÚTNICKÉ MIESTA

A**STUDNIČKA NOVÁ
VES NAD ŽITAVOU****B****STUDNIČKA LÚČNICA
NAD ŽITAVOU****C****STUDNIČKA POZBA****D****TESÁRSKE MLYŇANY**

STUDNIČKA **A** NOVÁ VES NAD ŽITAVOU

Nachádza sa v západnej časti novoveského chotára, ktorá má miestopisné pomenovanie Konopnice a Chrásťochy. Pútnický areál je zasvätený Panne Márii Kráľovnej. Nad potokom Drevenica je vybudovaný trojklenbý Turecký most ako jedinečná architektonická pamiatka z 15. storočia, z obdobia tureckého pustošenia. Na tomto moste bola v minulosti mýtnica a vyberalo sa tu mýto. Niekoľko desiatok metrov od tohto mosta vyviera, podľa miestnej kroniky už od roku 1860, prameň príjemne chladnej a osviežujúcej vody. Asi od roku 1874 na tomto mieste vyjadrujú veriaci svoju úctu, vďaka i prosby Panne Márii. V roku 1954 pápež Pius XII. vyhlásil sviatok Panny Márie Kráľovnej a od roku 1969 sa oslavuje vždy 22. augusta. Práve tento sviatok sa stal hlavným dňom Mariánskej púte v Novej Vsi nad Žitavou. V blízkosti prameňa bol najskôr postavený drevený stĺp so soškou Panny Márie, neskôr bola soška uložená v malej kaplnke. Po prvej svetovej vojne v roku 1918 sa z ruského zajatia vrátili muži z obce. Ako prejav vďaky zasadil Jakub Remiš okolo prameňa tri lipy a jeden javor. Ich koruny do dnešného dňa tvoria nad Studničkou živý chrám. Samotný areál je opradený množstvom zaujímavých príbehov. Ústnym podaním sa tieto príbehy zachovali do dnešných čias.

Areál, ktorý spravuje miestna farnosť a členovia mariánskeho spolku, si získal srdcia mnohých ľudí prírodnou scenériou, prameňom vody a pokojom. Je to výborné miesto aj na oddych či prechádzku.

B STUDNIČKA LÚČNICA NAD ŽITAVOU

Necelý kilometer od obce sa v chotári (prístup po polnej ceste, autom je možné sa dostať priamo ku areálu) nachádza pútnické miesto. Areál je obklopený zeleňou, je to príjemný priestor na oddych i modlitbu. Nachádza sa tu oltár, dve kaplnky, prameň, jazierko, ohnisko, lavičky pochádzajúce zo záhrady Prezidentského paláca; križová cesta je umiestnená po okraji areálu.

História Studničky:

V 19. storočí istý gazda pri práci uprostred týchto polí mal neustále problémy i počas najväčšieho sucha s vlhkosťou pôdy a mláskou. Snažili sa pôdu vysušovať, ale márne. Napriek neúspechu, miestny gazda pôdu naďalej obrábal. Raz sa pri oraní stalo, že kone s gazdom zapadli až po bruchá do bahna a pluh to ťahalo do zamokrenej hĺbokiny. Vtedy začal gazda prosiť Pána Boha o záchranu. Kone sa vzopreli a vytiahli pluh aj gazdu. Na mieste, kde zapadli, začal vyvierat prameň. Z vďačnosti za záchranu vybudovala gazdova rodina na tomto mieste kamennú studničku. Chýr o studničke sa rozšíril po okolí, voda nielen občerstvovala, ale aj uzdravovala. Navštevovali ju matky s deťmi, kde sa modlili za ich uzdravenie a deti sa vraj naozaj uzdravili. Liečivé účinky sú najmä na choroby očí.

Kaplnku pri studničke dali postaviť majitelia miestneho kaštieľa Ladislav Boronkai a manželka Mária Boronkaiová z vďačnosti za uzdravenie pani veľkomožnej. Prichádzali sem farníci z okolia a studnička sa stala pútnickým miestom.

Tradičná púť sa tu koná začiatkom septembra.

STUDNIČKA POZBA

Pútnické miesto Studnička sa nachádza v nádhernom prostredí tvoreného trojuholníkom obcí Pozba, Bardoňovo a Dedinka. Táto lokalita v okolí Pozbianského lesa bola už oddávna obľúbeným miestom, kde sa v minulosti pre odpočinok radi zastavovali veriaci, ktorí chodievali na cirkevnú púť do paulínskeho kláštora na Máriačaláde (v súčasnosti nazývaného tiež Mariánska Čelad').

Takto bol pútnikmi objavený prameň, ktorý ako sa zakrátko ukázalo mal zázračné uzdravujúce účinky, najmä čo sa týka očných chorôb a slepoty, pričom ako sa povrávalo, vrátil zrak nejednému slepcovi. Táto správa sa veľmi rýchlo rozšírila a medzi veriacimi a aj vďaka tomu, že kláštor v Máriačaláde bol poškodený úderom blesku, začali sa v Studničke organizovať cirkevné púte.

V roku 1841 bola v blízkosti prameňa postavená prvá kaplnka, ktorá vydržala až do roku 1885, kedy sa rozpadla. Prvá svätá omša sa v Studničke uskutočnila v roku 1869 na žiadosť veriacej z Tekovských Lužian, ktorá sa vďaka uzdravujúcemu prameňu vyliečila z ťažkej očnej choroby.

Vďaka horlivosti vtedajšieho bešianskeho farára Jozefa Hariša bola kaplnka v roku 1914 znovu postavená a zasvätená Sedembolestnej Panne Márii. V roku 1926 pričinením toho istého farára bola postavená druhá kaplnka, ktorá bola zasvätená Panne Márii.

V posledných rokoch bolo toto pútnické miesto výrazne obnovené a dávame ho do pozornosti nielen kvôli jeho pútnickému a cirkevnému charakteru, ale aj kvôli oddychovému rázu – je to úžasné miesto napr. na zastávku pri dlhšej cyklotúre, kde sa môžete osviežiť vodou z prameňa, ktorá už vyliečila mnoho ľudí . . .

Počas roku sa tu organizuje mnoho pútí – napr. púť motokárov (otvorenie a ukončenie motokárskej sezóny), festival mládeže, Púť Ordinariátu ozbrojených síl a ozbrojených zborov a zdravotníkov, Púť onkologicky chorých, trpiacich, vozíčkarov a starých ľudí, Púť rodín, Veni Sancte – Púť žiakov, študentov a učiteľov, či Púť k Sedembolestnej Panne Márii.

D TESÁRSKE MLYŇANY

História:

V histórii Tesárskych Mlynian sa úcta k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu spája s významným kňazom a kanonikom Jánom Novotným, ktorý pôsobil vo farnosti 23 rokov. Veľmi prispel k tomu, aby sa jeho farnosť duchovne obnovila. V roku 1908 sa zúčastnil ako delegát za Ostrihomskú arcidiecézu na kongrese o úcte k Božskému Srdcu Ježišovmu v Ríme. Pri tejto príležitosti si vyžiadal povolenie konať verejnú úctu Božskému Srdcu pre mesto Trnava a pre jeho farnosť Tesáre nad Žitavou. Pričom Tesáre a Mlyňany mali dovedna 1430 obyvateľov. V roku 1909 Ján Novotný zakúpil do farského kostola oltár Božského Srdca a sochu Panny Márie. V tom istom roku zorganizoval slávnosť s eucharistickým sprievodom. Na území Slovenska to bola prvá oficiálna púť k Božskému Srdcu Ježišovmu potvrdená Rómom.

Od roku 1909 sa púte k Božskému Srdcu tradične konajú po tesársko-mlyňanských uliciach. Za niekoľko rokov sa povest' tejto slávnosti rozšírila natoľko, že do Tesárskych Mlynian prichádzali pútnici v sprievodoch zo širokého okolia. K popularite procesie prispeli aj nástroje umučenia, ktoré kostolu venovala istá vdova. Tieto nástroje umučenia sa niesli v sprievode. Tradícia púť k Božskému Srdcu Ježišovmu v Tesárskych Mlyňanoch sa aj napriek obmedzeniam a prekážkam udržala aj po nástupe komunizmu. Nová kaplnka Božského Srdca Ježišovho bola postavená a vysvätená v roku 1994 biskupom Mons. Vladimírom Filom.

V roku 2009 si pútnici pripomenuli vzácných 100 rokov putovania k Božskému Srdcu Ježišovmu. Na pamiatku výročia zasadil otec biskup Viliam Judák „Viliamovu lipu“.

VODA

A

ŠTRKÁREŇ
KOMJATICE

B

KÚPALISKO ŠURANY

C

TERMÁLNE KÚPALISKO
PODHÁJSKA

D

KÚPALISKO ŠTRAND EMILA
TATÁRIKA NOVÉ ZÁMKY

E

RELAXAČNO-ŠPORTOVÝ AREÁL -
WELLNES KALNÁ
KALNÁ NAD HRONOM

A

ŠTRKÁREŇ KOMJATICE

Osviežiť sa počas horúcich letných dní je možné v Komjaticiach, kde sa nachádza vodná plocha Štrkáreň, ktorá vznikla ťažbou štrku. Ide o miesto, ktoré obľubujú rybári (návštevníci majú možnosť zakúpenia hosťovacieho povolenia) a letný rekreanti (plávanie, bezmotorové člnkovanie). V zime sú tu vhodné podmienky na korčuľovanie.

B

KÚPALISKO ŠURANY

Areál Tona je rekreačný areál nachádzajúci sa na okraji mesta Šurany. Súčasný stav areálu je v procese udržiavacom, t. j. zeleň v areáli je pokosená, pláž upravená vyložením kameniva. Nachádza sa tu vodná plocha- prírodné jazero. Voda v súčasnosti nie je vhodná na kúpanie, skôr na rekreačné účely. V súčasnosti nie sú v prevádzke žiadne služby ohľadne vodných športov alebo iných možností relaxu. Areál Tona momentálne slúži prevažne pre rybárčenie (je atraktívnym rybárskym revírom) a oddych. Občerstviť sa je možné v stánku so základnou ponukou jedál.

TERMÁLNE KÚPALISKO PODHÁJSKA

C

Aquamarin.

Wellness centrum Aquamarin ponúka komplex služieb pre oddych a relaxáciu. Názov wellness centra je odvodený od drahého kameňa akvamarín (aquamarine = voda mora). Vo wellness centre je návštevníkom k dispozícii vnútorný i vonkajší bazénový svet, vitálny svet, turecký kúpeľ Hammam, oddychové priestory, botanická záhrada a kaviareň.

Počas letnej turistickej sezóny je návštevníkom termálneho kúpaliska k dispozícii areál o rozlohe 12 ha, kde sa nachádza 10 bazénov s geotermálnou i s úžitkovou vodou s teplotami 18 °C až 40 °C, tobogany, prírodné solária na slnenie s bujnou vegetáciou, športoviská, ponuka suvenírov v predajných stánkoch, skrinky na odkladanie vecí a ponuka gastronomických služieb. Areál dáva možnosti individuálnej a kolektívnej rekreácie. Sú možné jedno i viac týždenné turnusy, organizovanie zájazdov, škôl v prírode, organizovanie plaveckých kurzov, regeneračných pobytov výkonnostných športovcov a pod. Letná turistická sezóna obvykle začína v mesiaci máj a končí v mesiaci október. Celodenná kapacita termálneho kúpaliska v letnej turistickej sezóne je 5 500 osôb.

Počas zimnej turistickej sezóny sú v ponuke 3 bazény s geotermálnou vodou s teplotami 18 °C až 40 °C. Zimná turistická sezóna obvykle začína v mesiaci november a končí v mesiaci apríl nasledujúceho roku.

D

KÚPALISKO ŠTRAND EMILA TATÁRIKA NOVÉ ZÁMKY

Na okraji Nových Zámkov sa nachádza termálne kúpalisko Štrand E. Tatárka. Od svojho založenia prešlo mnohými zmenami a pôvodné prírodné kúpalisko postupne mení svoju tvár. Termálna voda vyvierajúca z vrtu z hĺbky 1506 m dosahuje teploty 52°C, obsahuje málo sedimentu. Voda je nízkej tvrdosti, vysokej mineralizácie, charakteru hydrokarbonatového s obsahom jódu. Má blahodárne účinky na pohybové a nervové ústrojenstvo, reumatizmus ako aj na srdcovo-cievny systém.

Vstup do areálu je cez drevený most, ktorý sa vybuďoval cez bývalý mlynský náhon rieky Nitra. Štrand ponúka svojim návštevníkom pestrú ponuku možností trávenia voľného času. Na ploche o rozlohe osem hektárov sa nachádza 9 bazénov (plavecký- 26 °C, rekreačný- 28 °C, zážitkový plný atrakcií, detské bazény a sedací- perličkový- bazén s termálnou vodou - 32 °C, jeho súčasťou sú o.i. masážne trysky a masážne lehátka). Neodmysliteľnou súčasťou sú aj tobogány (veľký tobogán s dĺžkou 100m - svojho času to bol najdlhší tobogán v Česko-Slovensku, vodný tunel, tobogán špirála, detský tobogán).

Areál ponúka aj iné možnosti rekreácie vo voľnom čase podľa záujmu návštevníka na plochách športových a detských ihrísk. Atraktami sú pingpongové stoly, areál minigolfu s 18-timi obrazcami, basketbalové ihrisko a volejbalové ihriská, futbalové ihriská na minifutbal a plážový futbal, petangové ihrisko, obrie šachy.

Neodmysliteľnou súčasťou sú stravovacie zariadenia bufetového typu, sprchy a hygienické zariadenia, úschovňa cenných predmetov, úschovňa batožiny, šatne, požičovňa športových potrieb a ubytovacie zariadenie s 32 lôžkami. Areál termálneho kúpaliska je ideálnym priestorom aj pre organizovanie kultúrno-spoločenských akcií a koncertov. Termálne kúpalisko disponuje vlastným krytým pódium a cez leto sa tu konajú rôzne festivaly.

V obci sa nachádza tank T34 z II. svetovej vojny.

RELAXAČNO-ŠPORTOVÝ AREÁL WELLNES KALNÁ KALNÁ NAD HRONOM

V novovzniknutom relaxačno-športovom areáli sa nachádza wellness bazén, ktorý ponúka na zrelaxovanie rôznorodé vodné atrakcie ako:

- vzduchové masážne lehátka
- vzduchovo masážne sedadlá
- vodné masážne trysky
- vzduchový podvodný gejzír
- vodné delo v tvare delfína
- veľká a malá vodná kobra (vodopád)
- podvodné podsvietenie s voľbou farby

Bazén je určený pre celoročnú prevádzku. V teplých letných mesiacoch je odkrytý a jeho okolie poskytuje pláž so stále zeleným trávnikom. Pri zhoršených poveternostných podmienkach sa za niekoľko minút premení na krytý relaxačný bazén. Teplota vody je 32 – 34 °C.

Súčasťou areálu je aj fitness centrum so spinningovými bicyklami, elyptickým trenažérom a sedemmiestnou posilňovacou vežou. Relax vo wellness bazéne a cvičenie vo fitness máte možnosť doplniť o pobyt v čajovni s názvom Tea Bar. V ponuke je vyše 75 druhov čajov, dovážaných priamo z „čajových“ krajín ako Čína, Japonsko, India, Nepál a ktorý druh čaju si vyberiete je len na vás. Profesionálne zaškolený personál vám rád pomôže vo výbere vhodného druhu, či už to bude čierny, zelený, bylinný, voňavý, na chudnutie alebo u detí obľúbený ovocný čaj. Podávanie čaju v príslušnej čajovej keramike vám spríjemní chvíle posedenia či už s priateľmi, alebo rodinou.

ZAÚJÍMAVOSTI

NITRA

MARIÁNSKA ČELAĎ

BELADICE - KAŠTIEĽ V PUSTOM CHOTÁRI

VOZOKANSKÝ LEV

Misijné múzeum

Jeho vznik možno datovať okolo roku 1925. Nachádzajú sa v ňom predmety, ktoré darovali slovenskí, českí, rakúski, ale hlavne nemeckí misionári Spoločnosti Božieho Slova z celého sveta. Po násilnom prerušení činnosti rehole v r. 1950 bolo múzeum znova obnovené 15. augusta 1996.

Obsahom zbierok sú najmä predmety praktického života, ale aj kultu a vecí slúžiacich k slávnostiam jednotlivých národov a kultúr a domorodých kmeňov.

Najväčšie rozšírenie nastalo v roku 2008, keď pribudlo asi 250 exponátov vypchávkov zvierat zo všetkých svetadielov. Súčasťou expozície je unikátna zbierka motýľov a chrobákov. Misijné múzeum je prístupné všetkým záujemcom každý deň od 14:00 do 18:00. V nedeľu od 10:00 do 16:00 hod.

Kláštor Nazarénov

V roku 1765 postavil biskup Ján Gustinyi vedľa kostola Matky Božej malý neskoro renesančný kláštor s ôsmimi celami, jedálňou, kuchyňou, pivnicou a malým dvorom. Dnešná podoba kláštora je dielom slov. architekta M.M.Harminca. Jeho súčasťou je aj Misijné múzeum.

Nitrianska kalvária

Nitrianska kalvária je kalvária z prelomu 18.-19. storočia, nachádzajúca sa na rovnomennom dominantnom skalnatom vrchu v juhovýchodnej časti mesta Nitra. Z vrchu je panoramatický výhľad na mesto, vrch Zobor a širšie okolie.

NITRA

A

Nitriansky hrad

Nitriansky hrad stojí na mieste starého výšinného slovanského hradiska, pôvodne obklopeného meandrovitým korytom rieky Nitry. Prvá písomná zmienka o hradisku pochádza z roku 871. V nej sa spomína stavebná činnosť kniežaťa Pribinu a posvätenie jeho kostola v Nitre v roku 828. V súčasnosti tu sídli Rímskokatolícka cirkev – Biskupstvo Nitra. Nitriansky hrad ročne navštívi viac ako 60 000 návštevníkov. Prehliadka sprístupnených expozícií trvá približne 1 hodinu. Po výstupe na hradný kopec sa môžete občerstviť v novej reštaurácii. V areáli sa nachádza:

Katedrálny chrám – Bazilika sv. Emeráma

Starobylý chrám je dominantou hradu, počas stáročí prešiel mnohými prestavbami, každá z nich zanechala na ňom viditeľnú stopu. Najdominantnejšie sa pod vzhľad baziliky podpísala radikálna ranobaroková prestavba chrámu za biskupa Jána Telegdiho v 17. storočí, počas nej vznikol výškovo odstupňovaný katedrálny komplex. Ladislav Adam Erdödy, biskup a uhorský kancelár, zavŕšil toto dielo bravúrnou umeleckou výzdobou, ktorá radí dnes katedrálu k najkrajším príkladom barokovej výzdoby na Slovensku. Patrónmi katedrály sú svätí Emerám, Andrej-Svorad a Beňadik. V katedrále sa v roku 2014 zavŕšili reštaurátorské práce, ktoré boli začaté v roku 2005, rozsiahly obnovovací proces odhalil niekoľko vzácných objavov. Posledným z nich bol objav neskorogotickej fresky Smrti a Korunovania Panny Márie v dolnej lodi katedrály, ktorý bol zreštaurovaný a ostal tak odkrytý pred zrakmi návštevníkov (vzácný objav z prelomu 14. a 15. storočia)

Diecézne múzeum Nitrianskeho biskupstva

Nachádza sa v centre nádvorja Nitrianskeho hradu. Je prvým diecéznym múzeom na Slovensku. Prvú časť pomenovanú „Keď písmo prehovorí“ tvorí dlhodobá expozícia literárnych pamiatok úzko spätých s počiatkami kresťanstva na našom území (vzácnosťou je napr. Nitriansky evanjeliár - najstaršia zachovaná rukopisná kniha na území Slovenska aj celého bývalého Uhorska, r. 1083). Druhá časť expozície je pomenovaná Skvosty Katedrály – baziliky Svätého Emeráma a vystavujú sa v nej prevažne predmety z liturgického inštrumentária katedrály, najmä starobylé kalichy a monštrancie (tzv. klenotnica).

Katedrálka veža

Katedrálka veža je verejnosti sprístupnená od roku 2015, o 2 roky neskôr bola tu inštalovaná výstava - liturgický odev, čím sa predstavuje verejnosti mimoriadne cenný odevný zbierkový fond. Tešiť sa môžete na výhľad, ktorý ponúka balustráda. V čase večerných premietaní počas letných prázdnin môžu návštevníci využiť aj nočný výstup na vežu.

Kazematy

Archeologická expozícia Kazematy sa nachádza v múre opevnenia, ide o chodbu a menšiu miestnosť, ktorá pôvodne zabezpečovala ochranu vstupnej brány a mosta. V expozícii je možné vidieť pozostatky pravekého a včasnostredovekého života na hradnom kopci, časti renesančného a barokového opevnenia. Vzácnosťou je chodba, ktorú v roku 1664 vyhlbili cisárske vojská pri obliehaní hradu.

www.nitrianskyhrad.sk

Architektonickou dominantou námestia Horného mesta je budova Veľkého seminára. Najväčšou súčasťou objektu je Diecézna knižnica (*Bibliotheca dioclesiana*). Je najcennejšou zbierkou pôvodnej literatúry na Slovensku. Prvopočiatky knižnice siahajú až do 12. storočia. Okrem teologickej literatúry sa tu nachádzajú aj diela z histórie, geografie, prírodných vied, filozofie, pedagogiky, bibliografie, práva, literatúry, encyklopédie, jazykovedy, ďalej sú tu historické rukopisy, časopisy. Z jazykového zloženia knižnice prevláda latinčina, nemčina a maďarčina. Najväčšou časťou fondu sú prvotlače "inkunábuly", t. z. tlače do r. 1500. Najmenšia kniha má rozmery 8 x 5,5 cm. Zaujímavý je aj Calepiniho slovník vydaný v r. 1599 v Bazileji, ktorý obsahuje text v 11-tich jazykoch.

Gotická priekopa

Pôvodný strategický bod opevnenia hradu dlhé roky chátral a bol nevyužívaný. Až v roku 2011 došlo k jej obnoveniu, pre verejnosť neprístupné miesto zarastené stromami sa postupne stalo amfiteátrom a galériou pod otvoreným nebom. V letných mesiacoch sa stáva dejiskom kultúrnych podujatí, premietajú sa tu filmy, konajú sa tu koncerty, sú tu inštalované výstavy. Priekopa je tiež miestom, odkiaľ je možné vystúpiť na hradby.

Biskupský palác

Spolu s kostolom tvoril vždy dominantnú časť hradu. Bol viackrát prestavovaný. Jeho dnešná podoba pochádza z 18. storočia. Palác je pre verejnosť prístupný raz v roku, na sviatok sv. Cyrila a Metoda (5.7.).

Pamätná izba kardinála Jána Chryzostoma Korca na Nitrianskom hrade

V izbe je možnosť zhliaďnúť prierez života tejto významnej osobnosti XX. storočia. Prehliadku je potrebné objednať vopred.

Corgoň

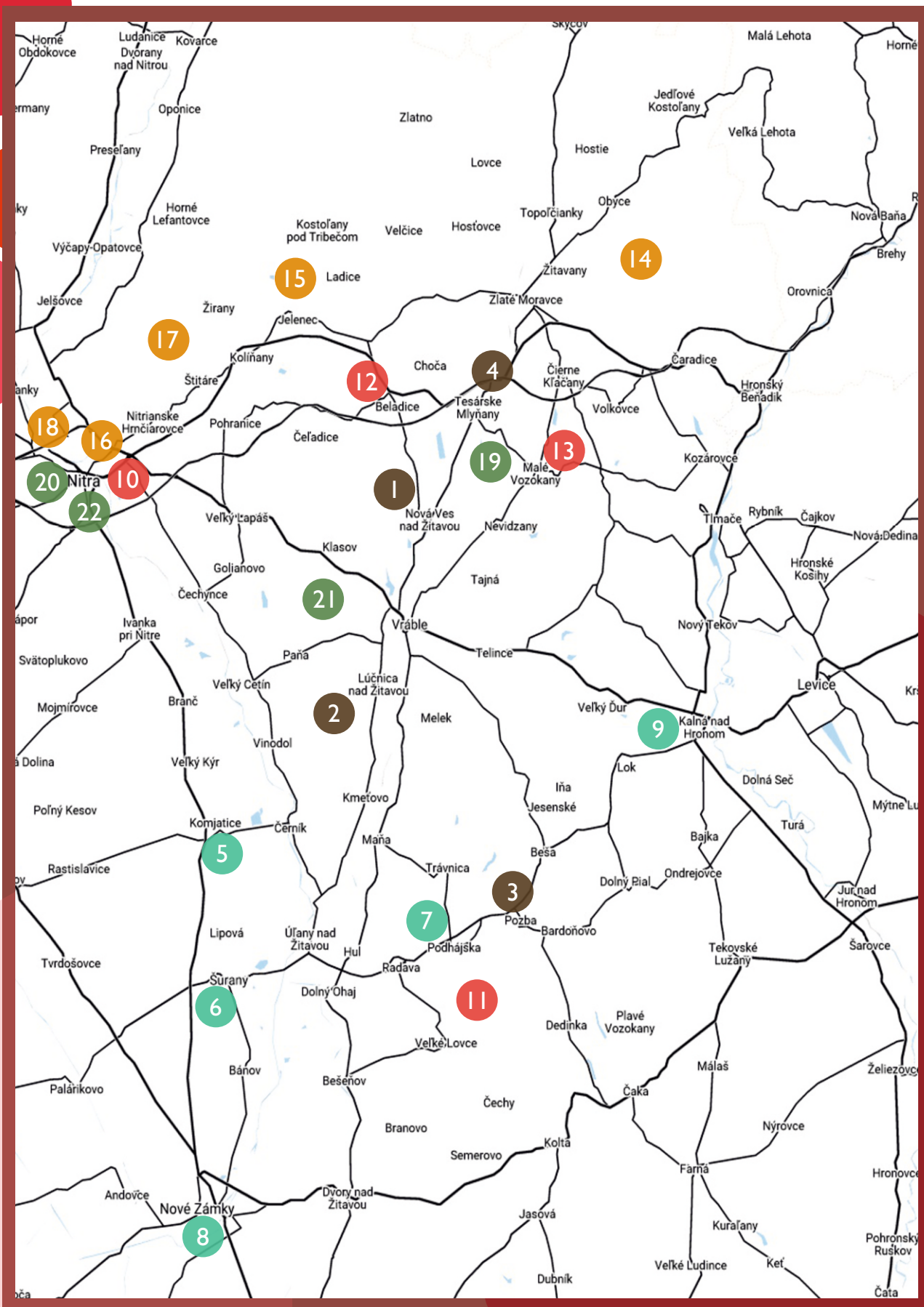
V Hornom meste môžeme vidieť aj sochu Corgoňa. Corgoň bol vraj kováčom v nitrianskom Hornom meste. Mal obrovskú silu a každý obdivoval jeho zavalitú postavu, zvlášť mohutné svaly na rukách. Keď uderil kladivom na nákovu, zatraslo sa celé Horné mesto. Raz sa stalo, že Turci napadli Nitriansky hrad. Obklúčili ho, neustálymi nájazdmi ho dobýjali a počet obrancov bol zo dňa na deň menší. Už-už sa zdalo, že Turci prelezú hradný val, keď v tom prišiel na pomoc Corgoň rovno z vyhne. Kotúlal dolu Palánkom obrovské kamene, ktoré vniesli medzi Turkov chaos. Ešte viac než samotné kamene ich vystrašila obrovská postava a uhoľným dymom začiernená tvár Corgoňa. Pred týmto „čertom“ sa dali na bezhlavý útek. Videli ho vraj, ako vytrháva zo skalného masívu kamene a pomáhajú mu všetci diabli. Takto sa podarilo Hornému mestu odraziť prvý turecký útok. Socha Corgoňa navždy zvečnila nepremožiteľnú silu hornomestského kováča. V Nitre sa o ňom zachovalo aj porekadlo – je taký silný ako Corgoň. Podľa legendy dotknúť sa Corgoňa znamená mať o jednu pomoc navyše. Študenti vysokých škôl často putujú k Corgoňovi v nádeji, že im určite pomôže počas skúšok, ak sa dotknú, alebo pobozkajú jeho palec. Aj mladé dievčatá putujú k Corgoňovi vo viere, že sa im podarí do roka vydať.

Nitrianska synagóga

Nitrianska synagóga je voľne stojaci objekt v maursko-byzantskom štýle situovaný v centre mesta. Stavbu začali v roku 1908 na objednávku nitrianskej neologickej náboženskej obce a bola dokončená v septembri 1911. Je ukážkou eklektickej sakrálnej stavby, napodobňujúcej byzantskú a orientálnu architektúru. Inšpirácia orientálnymi slohmi dodáva tomuto objektu atraktívny architektonický výraz. Synagóga v Nitre dnes patrí k najkrajším na Slovensku. Služi predovšetkým ako koncertná a výstavná sieň. Jej sprístupnením v roku 2003 sa vytvoril vzácny priestor pre realizáciu rôznych kultúrnych podujatí mesta, komorných koncertov, divadelných predstavení, literárnych večerov, výstav a i.

PÚTNICKÉ MIESTA

- 1 Studnička Nová Ves nad Žitavou str. 3
- 2 Studnička Lúčnica nad Žitavou str. 4
- 3 Studnička Pozba str. 5
- 4 Tesárske Mlyňany str. 6

VODA

- 5 Štrkáreň Komjatice str. 8
- 6 Kúpalisko Šurany str. 8
- 7 Termálne kúpalisko Podhájska str. 9
- 8 Kúpalisko Štrand Emila Tatárika Nové Zámky str. 10
- 9 Relaxačno - športový areál Wellness Kalná Kalná nad Hronom str. 11

ZAÚJÍMAVOSTI

- 10 Nitra str. 13, 14, 15
- 11 Mariánska Čelad' str. 16
- 12 Kaštieľ v Pustom Chotári v Beladiciach str. 17
- 13 Veľkovožokanský lev str. 18

TURISTICKÉ CIELE

- 14 Benát str. 20
- 15 Gýmeš str. 21
- 16 Žibrica str. 22
- 17 Zobor str. 23
- 18 Kostol sv. Michal Archanjela, Drážovce str. 24

PRÍRODA

- 19 Arboretum Mlyňany str. 26
- 20 Rozhľadňa Dolná Nitra str. 27
- 21 Botanická záhrada Nitra str. 27
- 22 Slovenské poľnohospodárske múzeum Nitra str. 28

Výstavisko AGROKOMPLEX

Výstavisko agrokomplex NÁRODNÉ VÝSTAVISKO, štátny podnik patrí medzi najvýznamnejšie veľtrhové a výstavnícke spoločnosti v SR a jeho význam potvrdzuje viac ako 40 rokov tradičných, ale aj inovatívnych, no hlavne jedinečných podujatí. V roku 2019 môžete navštíviť: Svadobné dni a beauté, Medzinárodná výstava psov, Aqua-therm, Bus show; Rybárstvo, poľovníctvo a včelárstvo; Nábytok a bývanie, Fórum dizajnu, Moderné drevodomy, Agrosalón, Mladý tvorca, Job expo, Gardenia, Domexpo, Medzinárodný strojársky veľtrh, Eurowelding, Cast-ex, Ema, Techforum, Ekofestival, 1.detský festival, Agrokomplex, Národná výstava hospodárskych zvierat, Coopexpo, Autosalón-Autoshow Nitra, Nová veterinária.

www.agrokomplex.sk

Nitriansky mestský park

Nitriansky mestský park pôsobí ako zelená oáza uprostred rušného mesta. Hlavne v lete je vyhľadávaným miestom oddychu a zábavy obyvateľov a návštevníkov mesta. Rozloha parku je 20 ha a skladá sa z troch častí z rôznych časových období. Pre deti je určená hlavne najstaršia časť parku Sihot', ktorá je bohatá na atrakcie. Nachádza sa tu vyhľadávaná piváreň – bufet na Sihoti a originálne detské ihrisko, ktoré umožňuje zábavu aj dospelým pri spoločenských hrách mlyn a ruské kolky. Väčším deťom slúži prekážková lanová dráha hneď za ihriskom a bludisko umiestnené v ploche pôvodného umelého jazierka. Z historických prvkov je najznámejšia Žabia fontána od sochára Júliusa Bártfaya z roku 1935 s vodníkom Žblnkom uprostred. Bohatú históriu parku pripomína budova pôvodného výletného hostinca na konci promenády s alejami líp. V klasicistickom štýle ju v roku 1831 dal postaviť biskup Jozef Wurum. Pred ňou na voľnom priestranstve bol postavený altánok, miesto tradičných ľudových veselíc a osláv. Dnes altánok ponúka počas letných víkendov bohatý kultúrny program pre všetkých návštevníkov parku. Neďaleko altánku je postavený Gazdovský dvor s domácimi zvieratami. Drevenými plastikami a celkovou koncepciou pripomína tradičný život na hospodárskom dvore z oblasti Nitry. Deti tu môžu pohladkať teliatko, somárika, ovce, kozy a sledovať prasiatka alebo pávy vo výbehoch. Celoročným lákadlom parku je voliéra so stádom danielov škrvňitých a muflónov, najmä v období prírastkov začiatkom leta. Neodmysliteľnou súčasťou parku je letné kúpalisko.

Turistický vláčik Nitra

Turistický vláčik premáva v meste Nitra okruhom, na ktorom nájdete najväčšiu koncentráciu historických pamiatok a iných zaujímavostí. O tom najzaujímavejšom budete počuť počas akustického sprievodcovského výkladu. Turistický vláčik premáva v mesiacoch apríl, máj, jún, júl, august, september a október.

Trasa: od Svätoplukovho námestia cez pešiu zónu, parkové nábrežie až do parku Sihot', kde je miesto na nástup a výstup. Z parku sa presunie na hrad, kde vás počká, kým si prezriete hradný areál 20 minút. Z hradu vláčik odchádza cez Župné námestie späť na Svätoplukovo námestie.

B

Perokresba z roku 1786
(zdoj: *Rád sv. Pavla, prvého pustovníka*)

MARIÁNSKA ČELAĎ

V lesoch neďaleko obce Velké Lovce sa rozkladajú ruiny starého kláštora zvaného Mariánska Čelad'. Kaplnka tu údajne stála už v roku 1210 a toto miesto bolo obývané ešte v dobe bronzovej, o čom svedčia bohaté nálezy z tejto lokality. Kedy presne kláštor založili a najmä kto ho založil, nám zatiaľ nie je známe. No v roku 1512 darovali Žigmund z Levíc a jeho svokor František Harasti pozemky Rádu Pavlínov, čo možno považovať za pravdepodobný dátum vzniku kláštora. Založenie kláštora potvrdil kráľ Ľudovít II. v roku 1517. V listine je uvedený názov Čeladi ako Zalad. Na tereziánskej mape z roku 1782 je kláštor vyznačený pod názvom "Csalad - Pauliny kloster" (Čelad' - Pavlínsky kláštor). Prídavné meno Mariánsky je oveľa neskoršieho pôvodu. Pochádza z obdobia, keď boli kláštor a kostol zasvätené ku cti Panny Márie. Od tej doby nesie kláštor pomenovanie Mariánska Čelad'. Išlo o honosný kláštor s krásnym dvoježovým kostolom, udržiavanou záhradou a kúpeľmi. Tunajší mnísi sa venovali nielen službe Bohu a ľuďom, ale i vede a rozvíjaniu pokroku v hospodárstve. V kláštore zriadili knižnicu, ktorá bola nesmiernou cennosťou – nachádzalo sa v nej 1 184 rozličných vzácných diel, ktoré boli v r. 1786 odvezené do univerzitnej knižnice v Budíne. Kláštorový komplex, keďže mal sčasti pevnostný ráz, slúžil počas nebezpečenstva i ako útočisko ľudu pred hrôzami vojny. Kláštor Mariánska Čelad' bol mníchmi opustený koncom 18. storočia (fungovanie kláštora zaniklo po vydaní dekrétu Jozefa II. v roku 1786, ktorým ruší pôsobenie Rádu Pavlínov). Archív kláštora bol po zrušení rádu zakopaný v tzv. Klokočovom jarku, kde bol v 19. storočí nájdený a uložený v archívoch vo Viedni. Hlavný oltár kostola bol prevezený do Čaky, zvony do Tešedíkova. Až do roku 1989 bol kláštor využívaný na rôzne svetské účely- napr.: v roku 1809 slúžil kláštorový komplex pod vedením dr. Winischa ako poľný lazaret. V roku 1863 kláštor po zásahu bleskom nešťastne vyhorel a už ho nikdy neobnovili do pôvodnej slávy. Po roku 1948 mali kláštorový komplex v správe štátne lesy, následne štátne majetky. Boli tam kancelárie, byty, obchod, jedáleň, kuchyňa, ale aj základná škola, keďže v okolí bola bytovka aj domy. V roku 1970 bol kláštor vyhlásený za historickú pamiatku. Jeho správu prevzali pamiatkári a budova slúžila ako depozitár Okresného múzea v Nových Zámkoch. V roku 1972 sa podarilo získať finančné prostriedky a bola kompletne vymenená strecha – rezivo i krytina, aby sa zabránilo poškodzovaniu muriva. V rokoch 1972-1977 sa každoročne v letných mesiacoch konal na Mariánskej čeladi „Festival mládežníckych klubov“. Bývali to trojdňové podujatia venované športovej činnosti mládeže a kultúre. Ešte na sklonku rokov 80-tych stál kláštor v pomerne slušnom stave. V roku 1989 budova kláštora a poľnohospodárska pôda boli v rámci reštitúcií prinavrátené pôvodným vlastníkom - cirkvi. Od roku 1991 do r. 1997 sa v priestoroch Mariánskej Čelade každoročne konali počas letných prázdnin stretnutia kresťanskej mládeže, ktorí sa snažili zachrániť aspoň budovu kláštora, ktorá sa zachovala. Vzácné fresky údajne od rakúskeho maliara J. V. Bergla, pod rozbúranými stropmi zmyl dážd'. V súčasnosti je možné na stenách vidieť len ich malé pozostatky. Pod kláštorom sa zachovala bohatá sieť únikových chodieb, ktoré sa využívali počas vojen s Turkami. Dodnes nebola riadne zmapovaná a nebol tam vykonaný dôsledný archeologický výskum. Časť z nich preskúmali ľudia z okolia. Pre ťažký vzduch sa však po kilometri vrátili. Podľa starých povestí je kláštor spojený podzemnou chodbou s kláštorom v Hronskom Beňadiku a s mestom Nové Zámky. Chodby boli údajne široké až štyri metre, takže sa do nich pohodlne vošiel kočiar s koňmi. V súčasnosti je z kláštora vďaka vandalom len ruina. No aj napriek neutešenému stavu obľúbenou turistickou zastávkou. Kláštor Mariánska Čelad' je vzdialený od obce Podhájska necelých 10 km. V obci je potrebné odbočiť na prvej križovatke za železničnou stanicou (odbočka je neďaleko kostola, dostaneme sa na Kláštornú ulicu), prejdeme malým mostom a pokračujeme stále rovno asi 4km, až dôjdeme k odbočke vpravo - lesná cestička, na ktorú odbočíme a po chvíli dôjdeme ku kláštoru. Kláštor sa nachádza len pár metrov od cesty, autom bez problémov zaparkujeme na voľnej ploche pred kláštorom.

Písomnosti, fotodokumentácia a maketa bývalého kostola a kláštora pavlínov z Mariánskej Čelade sú uložené v Miestnom múzeu vo Veľkých Lovciach. Múzeum nie je otvorené denne, nemá určenú otváraciu dobu. V prípade záujmu o prehliadku múzea je možné si ju dohodnúť telefonicky na Obecnej úrade vo Veľkých Lovciach.

KAŠTIEĽ V PUSTOM CHOTÁRI V BELADICIACH

Kaštieľ v Beladiciach Pustom Chotári dala vybudovať šľachtická rodina okolo roku 1820. Neskôr ho odkúpil barón Henrik Lindelóf, ktorý ho koncom storočia prestaval a zväčšil v duchu neoklasicizmu. Z vnútorného zariadenia zostal zachovaný fajansový krb v podobe pseudorenesančného príborníka z 90-tych rokov 19. storočia. Pozornosť si zaslúžia aj maľované vitrážové okná hlavného vstupu a pôvodný drevený strop v jednom zo salónikov na poschodí kaštieľa.

V neoklasicistickej podobe sa kaštieľ zachoval dodnes, ale v zmenšenej pôdorysnej dispozícii. V roku 1937 počas stavebných úprav majiteľa Dr. Krausa boli rozobraté bočné krídla. V rokoch 1948-1979 bola v budove Základná deväťročná škola. V súčasnosti Kaštieľ spravuje firma Ekostavby s.r.o. Nitra, ktorá sa v zachovaných častiach snaží prinavrátiť objektu jeho pôvodnú umelecko-historickú hodnotu.

Od roku 2003 slúži kaštieľ ako štýlový hotel s wellness centrom (Park hotel Tartuľ), ktorý je vyhľadávaným miestom na oslavy, svadby a pod. Prírodná galéria umeleckej keramiky je výsledkom medzinárodných workshopov, ktoré sa konali v Park Hoteli Tartuľ od roku 1999. Ôsmich ročníkov sa zúčastnilo viac ako 50 umelcov z 22 krajín sveta. Vďaka tomu sa park pretransformoval na prírodnú galériu, ktorá je unikátna v rámci celého Slovenska. Galéria je voľne prístupná.

Areál kaštieľa s parkom je národnou kultúrnou pamiatkou, preto je tento objekt predurčený, aby slúžil kultúre, umeniu, spoločenskému využitiu a k príjemnému oddychu návštevníkov.

D

VEĽKOVOZOKANSKÝ LEV

Na severovýchod od obce Veľké Vozokany môžeme nájsť pamätník veľkovozokanského leva. V roku 1652 sa v chotári obce Veľké Vozokany odohrala krvavá bitka. Cisárski vojaci pod vedením veliteľa novozámockej pevnosti grófa Adama Forgácha, za výdatnej pomoci miestnych obyvateľov, porazili plieniace okupačné vojská vedené Ostrihomským begom Kara Mustafom.

Toto víťazstvo malo v tej dobe veľký význam, pretože dokazovalo, že nepriateľa možno poraziť aj keď je v značnej presile. K najvýznamnejším padlým na strane víťazov patrili 4 členovia rodiny Esterházyovcov. Na pamiatku tohto významného víťazstva na bojovom poli bol v roku 1743 postavený kamenný obelisk, ktorý bol v roku 1896 rodinou Esterházyovcov nahradený sochou bronzového leva umiestneného na kamennom podstavci. Lev svojou labou drtí osmanskú zástavu, čo symbolizuje veľkosť víťazstva. Jedná sa pravdepodobne o najzaujímavejšiu pamiatku tohto druhu na území Slovenska pripomínajúcu krvavé protiturecké boje.

TURISTICKÉ CIELE

A**BENÁT****B****GÝMEŠ****C****ŽIBRICA****D****ZOBOR****E****KOSTOL SV. MICHALA ARCHANJELA, DRÁŽOVCE**

A

BENÁT - 702 m n.m.

Najkrajší a turisticky najnavštevovanejší vrch Pohronského Inovca – vrch Benát – sa týči nad obcami Žitavany a Machulince v okrese Zlaté Moravce. Na jeho vrchole sa rozkladá nádherné, veľké skalné mesto predstavujúce pozostatok lávového prúdu, s výhľadmi na Požitavie. Možno tu obdivovať andezitové útvary – bašty, veže a stĺpy, mnohé i pomenované (Pavián, Ťava, Slon, Bochníky Benátu a pod.). Z vrcholových skalísk sa naskytá výhľad mnohými považovaný za najlepší v pohorí. Vidieť odtiaľto celé horné Požitavie, Topolčiansky zámok, hrady Jelenec a Hrušov či hrebeň pohoria Tribeč.

Rastie tu viacero zriedkavo sa vyskytujúcich chránených druhov, napríklad divo rastúca ľalia zlatohlavá. Vrch Benát bol v minulosti miestom ťažby andezitu, ktorá mu, žiaľ, miestami značne ubrala na pôvabe..

Najjednoduchší prístup na Benát je z obce Žitavany.

Žitavany - Benát - Žitavany

stúpanie **530 m** klesanie **530 m**

vzdialenosť **14.6 km** čas **4:05**

Žitavany (215)

1.8km ↑ 85m ↓ 0m 0:30

Žitavany, vršky (300)

3.9km ↑ 350m ↓ 0m 1:20

Obycké lúky pod Benátom (650)

1.6km ↑ 65m ↓ 30m 0:25

Benát (685)

1.6km ↑ 30m ↓ 65m 0:25

Obycké lúky pod Benátom (650)

3.9km ↑ 0m ↓ 350m 1:00

Žitavany, vršky (300)

1.8km ↑ 0m ↓ 85m 0:25

Žitavany (215)

GÝMEŠ **B**

Prijemná túra v lesoch Tribeča bohatá na prírodné zaujímavosti a historické pamiatky.

Hrad Gýmeš

Pôvodne neskororománsky hrad bol postavený v polovici 13. stor. Veľký hrad vznikol v neskoršej dobe a to spojením resp. opevnením viacerých menších budov, resp. hradov, ktoré boli postavené v tesnej blízkosti. V polovici 19. storočia panstvo hrad definitívne opustilo a začal sa rozpadávať.

Dnes sa obnove intenzívne venuje Občianske združenie Castrum Ghymes.

Na Hrad Gýmeš je najrýchlejšia cesta z priľahlých dedín Kostolany pod Tribečom (cca 45 min) a Jelenec – Remitáž. Alebo ak sa nechcete vracieť tou istou trasou, môžete v jednej obci nastúpiť na trasu a vyjsť v tej ďalšej.

Trasa: Jelenec – Studený hrad – Gýmeš – Jelenská gaštanica – Kostolany pod Tribečom

Spolu: 3 h

Výškový rozdiel: 316 m

Náročnosť: Mierne náročná túra s dobrou orientáciou na turistických značkových chodníkoch.

Neprehliadnite aj:

Studený hrad - len kúsok od zrúcaniny hradu Gýmeš sa nachádza zaujímavá skalná vyhládka nazývaná Studený hrad. Z vrcholu brál sa naskytá výhľad na spomínaný hrad Gýmeš, do doliny Jelenského potoka a na protilahlé vrchy pohoria Tribeč. Lokalitu okrem turistov vyhľadávajú i skalolezci, pre ktorých sú tunajšie strmé steny ako stvorené.

Kostolík sv. Juraja - v obci Kostolany pod Tribečom je najstarším zachovaným slovenským kostolom a najstaršou zachovanou stavbou na Slovensku vôbec. Tunajšie fresky z 10. storočia sú najstaršími freskami na našom území.

Chránený areál Jelenecká gaštanica - sa nachádza cca 5 km severne za obcou Jelenec, je to najkrajší a najstarší umelo založený porast gaštanu jedlého. Objaviť tu môžete stromy staré 200–400 rokov, výška stromov je od 14 do 24 m.

Kaštieľ v Jelenci - barokový kaštieľ bol postavený v roku 1722. Od r. 2009 je v rekonštruovanej časti kaštiela, v štyroch miestnostiach, sprístupnená stála expozícia Múzea rodu Forgách.

Vodná nádrž Jelenec - neďaleko obce Jelenec sa nachádza rekreačná oblasť Remitáž s priehradným jazerom využívaným na kúpanie, vodné športy i rybolov.

ŽIBRICA - 617 m n.m.

Zo zoborskej časti masívu lesný porast súvislo prechádza na svahy severne ležiacej Žibrice (617 m), ktorá je najvyšším vrchom regiónu. Výrazný pyramídový vrchol Žibrica, ktorý sa vypína nad obcami Žirany, Štitáre a Podhorany, je centrom rovnomennej prírodnej rezervácie chrániacej vzácne stepné, lesostepné a lesné spoločenstvá. Vyskytujú sa tu viaceré zriedkavé druhy kveteny, napríklad orchidea jazýčkovec jadranský s bizarnými kvetmi pripomínajúcimi hlavu hada s dlhým rozoklaným jazykom či hrachor benátsky, ktorý nerastie už nikde inde na Slovensku. Vrchol Žibrice je zalesnený a neposkytuje v podstate nijaké výhľady.

Možno tu však obdivovať zvyšky obranného valu, ktorý kedysi obkolesoval tunajšie staro- i stredoveké hradisko. Fanúšikovia výhľadov si prídu na svoje na otvorenejších priestranstvách pod vrcholom. V masíve Žibrice sa nachádzajú verejnosti neprístupné jaskynné priestory. V severovýchodnom svahu vrchu je vybudovaný kameňolom. Vrch Žibrica je prístupný po značkových turistických chodníkoch z obcí Štitáre, Žirany či Podhorany, možno sa sem však dostať napríklad i z Nitry cez Zobor.

Štitáre - Žibrica - Štitáre

stúpanie 377 m **klesanie** 377 m

vzdialenosť 7.2 km **čas** 2:35

Štitáre - Žibrica - Pod Dlhou skalou - Žirany

stúpanie 392 m **klesanie** 375 m

vzdialenosť 7.4 km **čas** 2:35

Náročnosť: Stredne náročná túra pre turistov s vyhovujúcim výstrojom. Výstup na Žibricu je namáhavý v záverečnej časti pod vrcholom a pri zstupe na rázcestie Pod Dlhou skalou.

D

ZOBOR - 587 m n.m.

Oblíbeným miestom na pobyt v prírode (turistiku) v našom okolí je vrch Zobor, ktorý sa týči nad Nitrou a predstavuje južné zakončenie pohoria Tribeč. Jeho vrchol je vynikajúcim vyhlídkovým bodom, podobne ako predvrchol Pyramída so známym vysielačom – nájdete tu altánok a ohnisko, ktoré je voľne využiteľné. Na horskom chrbte pod vrcholom Zobora sa rozprestiera národná prírodná rezervácia Zoborská lesostep so vzácnym rastlinstvom. Zobor je zaujímavý i svojou bohatou a slávnou históriou. Vrch Zobor je prístupný viacerými turistickými chodníkmi, napríklad náučným chodníkom z Nitry (od Liečebného ústavu), či chodníkmi z Dražoviec a Žirian.

Neprehliadnite:

Zoborský kláštor - táto jedinečná pamiatka je opäť prístupná verejnosti v areáli ŠN sv. Svorada na Kláštorskej ulici. Národná kultúrna pamiatka „Archeologické nálezisko kláštor kamaldulov“ - je miestom, kde v období od 9. do 15. storočia sídlili benediktíni v Kláštore sv. Hypolita a v 17. a 18. storočí kamaldulskí mnísi (odnož benediktínov). Dnes vás spreď nemocnice privedie žltá turistická značka do areálu kláštora po náučnom chodníku. Spoznáte tu flóru, faunu a geologické zloženie zoborských vrchov. Najmenší si v archeologickom nálezisku nájdú keramiku a určia jej vek a pôvod, v zážitkovej expozícii spoznáte dejiny kláštora a Veľkej Moravy a prezriete si objekty kláštora. Informácie nájdete na sprievodných tabuliach. V ruine kláštorného Kostola sv. Jozefa si môžete nájsť čas na rozjímanie, pokloniť sa sv. Svoradovi, pútnici majú možnosť odsľúžiť svätú omšu. (www.zoborskyklastor.sk)

Svoradova jaskyňa - menší jaskynný systém, osídlený už v praveku. Jaskyňa dostala svoje pomenovanie podľa sv. Svorada, benediktínskeho mnícha z neďalekého kláštora, ktorý tu podľa legendy žil svoj pustovnícky život.

Svoradov prameň - pomenovaný podľa sv. Svorada.

Zoborská lesostep - národná prírodná rezervácia s výskytom vzácnnej fauny a flóry s rozlohou 23,08 ha.

E

KOSTOL SV. MICHALA ARCHANJELA, DRÁŽOVCE

Na holom návrší nad obcou Dražovce, cca 8 km od Nitry, nájdeme vzácny Kostol sv. Michala Archanjela, ktorý je národnou kultúrnou pamiatkou. Ide o románsky emporový kostol s polkruhovou apsidou. V interiéri sú reštaurované zvyšky románskych omietok, zariadenie tvorí tehlový oltár.

Návršie s kostolíkom z 12. storočia patrí k najkrajším scenériám na Slovensku a v súčasnosti je to obľúbeným miestom na svadobné fotenie. V júni tu prebieha tradičný piknik- Raňajky v tráve, ktorému neopakovateľnú atmosféru dodávajú dobové kostýmy účastníkov.

Vybrať sa sem môžeme kratšou trasou- priamo z obce, kedy výstup trvá len cca 15 min alebo dlhšou – začiatok je pred Liečebným ústavom Zobor.

PRÍRODA

A**ARBORÉTUM
MLYŇANY****B****ROZHĽADŇA DOLNÁ NITRA****C****BOTANICKÁ ZÁHRADA NITRA****D****SLOVENSKÉ POĽNOHOSPODÁRSKE MÚZEUM
NITRA**

A

ARBORÉTUM MLYŇANY

Arboretum Mlyňany SAV je špecializované pracovisko Slovenskej akadémie vied, botanická inštitúcia, ktorá spravuje najväčšiu zbierku cudzokrajných drevín na Slovensku a jednu z najbohatších v strednej Európe. Arboretum založil v roku 1892 Dr. Štefan Ambrózy-Migazzi, šľachtic pochádzajúci z Maďarska. Mnohé prvé introdukcie drevín do bývalého Československa (expedícia do Číny v roku 1960, expedície do Severnej Kórei v rokoch 1981-1985) boli uskutočnené práve v Arborete Mlyňany. Dnes Arboretum Mlyňany spravuje rozsiahly, takmer 67 ha park a nachádza sa tu vyše 2000 druhov drevín. Areál je rozdelený na viacero častí, ktorými môžete prejsť využitím náučných chodníkov:

- Ambrózyho semper vireo park
- Plocha východoázijskej dendroflóry (kórejská plocha a oddelenie Strednej Ázie, Kaukazu, Japonska, Severnej Číny, Ďalekého východu, Južnej Číny, Strednej Číny a Himaláji)
- Plocha severoamerickej dendroflóry
- Plocha kórejskej dendroflóry
- Plocha autochtónnej dendroflóry Slovenska

Popri týchto vedeckých plochách sa vytvorili aj menšie špeciálne plochy ako rozárium a zbierka kultivarov drevín, môžeme tu obdivovať i krásne kvetinové záhony. Popri dendrozbierkach spravuje Arboretum Mlyňany SAV aj budovu novoklasicistického kaštieľa z roku 1894, v ktorom sa popri administratívnych priestoroch nachádza aj knižnica, učebňa Svet stromov, Tvorivé dielne a Ambrózyho pamätná izba. Rozmiestnenie zbierkových plôch popri klukatých cestičkách a v okolí sústavy jazierok s besiedkami robí celý objekt celoročne mimoriadne atraktívnym. Medzi najvýznamnejšie akcie usporiadané pre verejnosť patria Ambrózyho dni, Deň detí, Čaro ruží, tvorivé dielne, odborné prednášky usporiadané pre odbornú a laickú verejnosť.

Regionálne združenie Dolná Nitra o. z. dňa 18. apríla 2015 slávnostne otvorilo "Rozhladňa DOLNÁ NITRA" v klasovských vinohradoch smerom na Dyčiansku dolinu. Rozhladňa je postavená z dreva červeného smreka, vysoká je 15 metrov. Vidieť z nej prilahlé vinohrady a široké okolie, napríklad vrch Zobor a Tribečské pohorie na severe, Pohronský Inovec, Štiavnické vrchy smerom na východ a nížiny na juhu. Za priaznivého počasia môžu turisti vraj uvidieť kupolu Baziliky sv. Štefana v Ostrihome v Maďarsku.

Ako sa tam dostanete? Značenie je veľmi dobré, z hlavnej cesty Vrable- Nitra odbočíme vľavo (oproti odbočke na Klasov) a sledujeme smerové tabule.

<http://www.dolnanitra.sk/projekty-spoluprace/rozhladna-dolna-nitra/>

Botanická záhrada je vedecko - pedagogickým pracoviskom Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre s celouniverzitnou pôsobnosťou.

Bola založená 1. 1. 1982 a plní tri hlavné úlohy botanických záhrad, t.j. didaktickú, vedeckovýskumnú a kultúrno - výchovnú úlohu. V zbierkach okrem tropických a subtropických druhov sú zastúpené rastliny mierneho pásma, domácej flóry, okrasnej zelene a úžitkových rastlín. Vo vedeckej oblasti sa zameriava na štúdium biológie ohrozených druhov rastlín Slovenska. Kontakty so svetovými BZ udržiava prostredníctvom siete Index Seminum. Všetky zbierky sú prístupné študentom, odbornej aj laickej verejnosti. Súčasťou je aj univerzitné Vivárium. V botanickej záhrade sú počas roku organizované rôzne výstavy a podujatia.

D

SLOVENSKÉ POĽNOHOSPODÁRSKE MÚZEUM NITRA

Slovenské poľnohospodárske múzeum ako súčasť agrokomplesu, NÁRODNÉ VÝSTAVISKO, štátny podnik, je múzeom so zameraním a špecializáciou na dokumentáciu poľnohospodárskych dejín Slovenska. V jeho zbierkovom fonde sa nachádza viac ako 28 tisíc zbierkových predmetov z celej oblasti poľnohospodárstva. Expozície múzea sa rozprestierajú na ploche cca 8 900 m², okrem výstavných priestorov je súčasťou múzea aj skanzen, Nitrianska poľná železnica a knižnica. Celková plocha areálu múzea dnes zaberá rozlohu viac ako 30 hektárov.

Expozície:

- Najstaršie dejiny poľnohospodárstva
- Tradičné remeslá a spracovateľstvo
- Poľnohospodárske stroje a letectvo
- Ochrana roľníckej usadlosti pred požiarom
- Skanzen

Expozícia Najstaršie dejiny poľnohospodárstva mapuje vývoj poľnohospodárskych techník od najstarších čias po stredovek.

Expozícia Tradičné remeslá a spracovateľstvo dokumentuje tradičné technológie spracovania rastlinných a živočíšnych produktov. Expozícia poľnohospodárskych strojov dokumentuje vývoj historickej mechanizácie od konca 19. do 2. polovice 20. storočia. V pavilóne sa nachádzajú traktory, sejačky, kombajny, mláčačky, rajtáre, stabilné motory, geple, turbíny.

V expozícii poľnohospodárskeho letectva sa nachádzajú 2 lietadlá, helikoptéra, motory lietadiel a ďalšie exponáty dokumentujúce vývoj poľnohospodárskeho letectva na Slovensku. Expozíciu dopĺňa zbierka historických motoriek.

Expozícia Ochrana roľníckej usadlosti pred požiarom je venovaná hasičskej technike. Nachádzajú sa tu záprahové striekačky, hasičské autá a ďalšie exponáty dokumentujúce vývoj hasičstva na Slovensku od konca 19. storočia.

V skanzene Slovenského poľnohospodárskeho múzea sa nachádza viacero objektov dokumentujúcich poľnohospodársku minulosť z obdobia 19.-20. storočia. Počas návštevy si môžete prehladať rímskokatolícku ľudovú školu, mliečnicu, lisovňu oleja, čističku osív, mlyny alebo historický obchod – konzum.

Vzácnym unikátom v múzeu je múzejná úzkorozchodná Nitrianska poľná železnica (NPŽ), ktorá je v prevádzke počas ohlásených podujatí, niektorých výstav a na objednávku. Okrem prehliadok stálych expozícií a skanzenu ľudovej architektúry pripravuje múzeum pre návštevníkov v priebehu roka zaujímavé podujatia, medzi ktoré patrí napr.: Otvorenie návštevníckej sezóny – stavanie mája, Noc múzeí a galérií, Múzeum patrí deťom, Traktorparáda, Mikulášsky vlak a iné.

Občianske združenie BUĎ ZMENOU pôsobí v obciach Melek a Žitavce. Hlavným cieľom je organizácia voľno-časových aktivít, ktoré prispievajú k morálnemu rozvoju osobnosti- najmä kultúrne a športové podujatia, tábor pre deti a mládež, aktivity v oblasti ochrany a zveľadovania životného prostredia (zber papiera, Park detí a mládeže). Jedným z cieľov združenia je aj prezentácia kultúrnych hodnôt, publikačná činnosť, vytváranie podmienok pre rozvoj turistického ruchu a voľno-časových potrieb. V nadväznosti na uvedený cieľ vydávame túto brožúrku, ktorá Vám predstaví zaujímavosti, ktoré sa nachádzajú vo vzdialenosti 30 km od sídla nášho združenia. Veríme, že sa stretneme na niektorej nami organizovanej akcii a popritom navštívite aj predstavené turistické ciele.

CESTUJ, SPOZNAJ A ZÍSKAJ ODMENU!

Ak ťa niektoré miesto oslovilo a rozhodol si sa ho navštíviť, môžeš nám o tom dať vedieť a získať malú odmenu. Stačí sa odfotiť s touto brožúrkou na vybranom mieste, zaslať foto na info@budzmenou.sk a odmena je tvoja!

Počet odmien obmedzený.

www.budzmenou.sk